

Важливий результат міжнародної академічної співпраці

Опубліковано черговий випуск фундаментального багатомовного лінгвогеографічного проєкту *Загальнослов'янський лінгвістичний атлас*:

Общеславянский лингвистический атлас. Серия фонетико-грамматическая. Выпуск 9. Рефлексы *tort, *tolt, *tert, *telt, *ort, *olt. Praha, 2019.

Редакційна колегія випуску: Н. Антропов (Білорусь), П. Гриценко (Україна), М. Ireinová, Р. Přadková (Чеська Республіка).

Загальнослов'янський лінгвістичний атлас – найбільший міжнародний проєкт в історії славістики, у якому беруть участь усі слов'янські країни та ФРН. Роботу над проєктом ініційовано за рішенням IV Міжнародного з'їзду славістів у 1958 р.; за його виконання відповідає Міжнародна комісія Загальнослов'янського лінгвістичного атласу при Міжнародному комітеті славістів, до якої входять представники всіх національних комісій, зокрема й Української комісії атласу.

Роботу Комісії організовано у формі щорічних почергових засідань у різних наукових академічних центрах країн, що беруть участь у проєкті, та дистанційної співпраці робочих груп, які впродовж року аналізують і верифікують національні матеріали для представлення їх на лінгвістичних картах атласу.

Загальнослов'янський лінгвістичний атлас – це унікальний проєкт, що ґрунтується на *ексклюзивному*, уперше зібраному й систематизованому мовному матеріалі *всіх* слов'янських мов. Карти атласу представляють кожну слов'янську мову в новому історичному, ареалогічному та типологічному висвітленні. Уперше у світовому мовознавстві автори цього проєкту реалізують наукове надзавдання: створити багатомовний атлас *окремої групи генетично споріднених мов*.

Проєкт створює надійний ґрунт для розв'язання визначальних порівняльно-історичних та історико-типологічних проблем слов'янського мовознавства. Атлас дає змогу за допомогою спеціального інструментарію – лінгвістичних карт – з'ясувати сучасну структурну диференціацію слов'янського діалектного простору в його відношенні до моделі праслов'янської мови пізнього періоду, вивчити моделі й напрями еволюції структур слов'янських мов, дослідити відношення між сучасними слов'янськими мовами та їх взаємодію.

Опублікований у Празі випуск фонетико-граматичної серії атласу присвячено розвитку праслов'янських дифтонгічних сполук *or, *ol, *er, *el в інтерконсонантних (*tort, *tolt, *tert, *telt) та ініціальних позиціях слова (*ort,

*olt) у діалектах слов'янських мов. Рефлекси праслов'янських фонетичних сполук *tort представлені на 25 картах, *tolt – на 18, *tert – на 16, *telt – на 9, *ort – на 9, *olt – на 2. Загалом у випуску 79 карт. На кожній карті випуску подано український матеріал, зібраний у 132 населених пунктах (загалом мережа атласу охоплює 859 н. пп. з усього слов'янського світу). Карті містять легенди й коментарі, а також супроводжені вихідними матеріалами. У коментарях наведено інформацію про специфічні явища в окремих слов'янських діалектах.

До сьогодні опубліковано сімнадцять випусків лексико-словотвірної та фонетико-граматичної серії Загальнослов'янського лінгвістичного атласу; більшість матеріалів представлено на офіційному вебсайті www.slavatlas.org, а також інтернет-сторінок відповідних національних академій чи інших наукових та науково-освітніх установ, представники яких працюють над цим проєктом. Робота над наступними випусками атласу триває.

В Україні роботу над проєктом *Загальнослов'янський лінгвістичний атлас* зосереджено в *Інституті української мови Національної академії наук України*, де працює Українська національна комісія та Міжнародна робоча група Загальнослов'янського лінгвістичного атласу.

Від України над проєктом працюють: д. ф. н., проф. П. Ю. Гриценко (голова Української національної комісії), к. ф. н. Г. С. Кобиринка (секретар комісії), к. ф. н. М.М. Ткачук (член комісії), к. ф. н. Л. В. Рябець (член робочої групи).